

Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου

Η ΓΙΑΓΙΑ

Πέρσι τα εγγόνια στην πρωτοχρονιά της έβαλαν δόντια της γιαγιάς και λάμπουν τώρα ολόασπρα μέσα απ' τα ζαρωμένα, ξεφλουδισμένα άχρωμα χείλη.

Μα τα σβησμένα μάτια της γιαγιάς δεν καλοβλέπουν τα εργόχειρά της, τα πέντε εγγόνια, που της τ' άφησε μωρά, τόσα da η μακαρίτισσα η μονάκριβή της κόρη... Την έκλαψε τότε και τα δάκρυα έσβησαν τα μάτια της. Μα όχι μόνο δάκρυα, όχι.

Η γιαγιά κατάλαβε πως έπρεπε τα παιδιά να μεγαλώσουν, ένιωσε το παράπονο της υστερής ματιάς της κόρης της, το ένιωσε και πήρε το βελονάκι της στην αρχή μ' ένα ζευγάρι γυαλιά, ύστερα με δυο, δούλευε εκείνη την μπιμπίλα την πολυανθισμένη, που οι ξένοι, που έρχονταν να περάσουν το καλοκαίρι στα Θεραπειά την έβλεπαν κι έλεγαν, πως κι αυτή η εργασία είναι αλήθεια ένα απ' τα θαύματα του Βοσπόρου.

Γιατί στο Βόσπορο περισσότερο εργάζονται αυτό το ξακουστό εργόχειρο, που πολλές εργάτριες δόξασε, μα και που δεν καλυτέρευσε την τύχη τους.

Όπως σ' όλα τα χαμόσπιτα, και στης γιαγιάς το σπίτι βλέπει κανείς μετάλλια τιμητικά από εκθέσεις.

Και λίγο - λίγο τα άνθη της μπιμπίλας έκαμαν και άλλα άνθη: τα εγγονάκια, καρπούς ωραίους.

Ο μεγαλύτερος, αφού έμαθε τα γράμματα στο δημοτικό σχολείο, άρχισε να καλλιεργή τα λίγα χωράφια τους, και με τις φράουλες, που έστελνε στα ξένα, τις ανοικτόχρωμες φράουλες τις στρογγυλές, άρχισε να διατηρή το σπίτι· και ήταν καιρός, γιατί η γιαγιά δεν καλόβλεπε. Και τ' άλλα εγγόνια έπαιρναν σειρά, και το μικρό, που τ' άφησε η μανούλα του βυζανιάρικο, έγινε κι εκείνο έξι - επτά χρονών αγόρι.

Έμαθε και να διαβάζη αργά - αργά τα μεγάλα γράμματα.

Πώς την αγαπούσε τη γιαγιά! πώς την αγαπούσαν όλοι. Πώς την καμάρωναν, σαν έλεγε παραμύθια, και πώς χαίρονταν, σαν την έβλεπαν να τρώη φουντούκια με τα δόντια τα ολόασπρα.

Μα το μικρό είχε ένα σχέδιο και δεν έλεγε σε κανένα τίποτε. Φύλαγε να έρθη η ώρα η καλή.

Όταν η γιαγιά τον έπαιρνε απ' το χεράκι και ανέβαινε το δρόμο του Ζαρίφη, για να παν στην κρύα βρύση, τον άφηνε να παίζη με τα χαλίκια και χανόταν και γύριζε με τα μάτια πιο κόκκινα και χείλη πιο ξέθωρα. Ήξερε πως πήγαινε στο μνήμα της κόρης της να κλάψη.

Και τα μάτια της γιαγιάς σε κάθε τέτοια επίσκεψη έσβηναν πιο πολύ. Όταν γύριζεν απ' την κρύα βρύση, δεν μπορούσε να ιδή τους πράσινους λόφους η καημένη η γιαγιά. Ούτε, όταν πήγαιναν στην Αγία Παρασκευή, μπορούσε να ιδή το Βόσπορο και το βουνό του Έλληνα, που παραφυλάγει εκεί στο άνοιγμα της Μαύρης Θάλασσας να καταπιή τα θεριά, που προβάλλουν απ' το βοριά. Τίποτα η γιαγιά δεν μπορεί να ιδή.

Και όταν ο δεύτερος έγγονος με τη γαλανόασπρη βαρκούλα φέρνη βράδυ - βράδυ περήφανος τη γιαγιά και το αδερφάκι του να αναπνεύσουν το μυρωμένο αγέρι, η γιαγιά δεν βλέπει το εύμορφο ηλιοκαμένο πρόσωπο του εγγονού.

Και το μικρό πικραίνεται και της ζωγραφίζει όλα, μα έχει και το σχέδιό του.

Ο μεγάλος αδερφός, ο Μανόλης, αρραβωνιάστηκε με την ευχή της γιαγιάς. Τις Αποκριές θα έρθη η νύφη να ξεκουράση απ' το νοικοκυριό τη γιαγιά.

Μιλούνε τ' αδέρφια και για το δώρο της νύφης, μιλούνε και για το δώρο της γιαγιάς, μιλούνε και για το δώρο του μικρού· κοντεύει η πρωτοχρονιά.

Ο μικρός πετιέται, με μάτια ολόλαμπρα.

- Για τη γιαγιά, εγώ θα σας μιλήσω. Εγώ δώρο δεν θέλω. Πέρσι της πήρατε δώρα της γιαγιάς δόντια. Φέτο... πέστε στο μεγάλο το γιατρό και ρωτήστε, δεν μπορούνε τάχα αυτοί, που κάνουνε δόντια, να κάμουνε και

μάτια να βλέπη η γιαγιά μου; Αχ! ολοένα σβήνουνε τα μάτια της. Σε λίγο, σας το λέω, και τον ήλιο δεν θα βλέπη. Εμένα όχι φέτο πέτε μου μη μου κάνετε δώρο, αν τα μάτια είναι ακριβά, ποτέ. Και αν οι γιατροί δεν μπορούν να τα κάμουν, ο Θεός μπορεί· να την πάτε στη Βαγγελίστρα να την κάμη να βλέπη, για να ιδή εμένα, πως έχω τα χρυσά μαλλιά και τα μάτια της μητέρας μας, να παρηγορηθή.

Τ' αδέρφια δεν είπαν τίποτα.

Ανοιξε σιγά - σιγά η θύρα· έτριξε το πάτωμα απ' το βαρύ βήμα της γιαγιάς, και σαν να είχε μάτια, ίσια έτρεξε στο Γιωργάκη της, τον αγκάλιασε, τον φίλησε και είπε:

- Μάτια μου... μάτια μου...

Πολλά χείλη το λένε χαϊδευτικά «μάτια μου» μα της γιαγιάς τα χείλη έχουν άλλη σημασία. Ναι «μάτια της!» Έκανε το σταυρό της, ευχαρίστησε το Θεό και χαρούμενη, νέα, μεταμορφωμένη, είπε δυνατά:

- Θεέ μου, σ' ευχαριστώ.

Όλοι έκλαιαν. Αχ, από τέτοια δροσερά γλυκά δάκρυα δροσίζονται τα μάτια!